

PENINSULA

Leesexemplaar

LIEVEN STOEFS

PENINSULA

roman

PELCKMANS

*Voor Elte, wier wijsheid en schoonheid
me elke dag overdonderen.
Voor Isaac, Imme en Ada.*

'The mirror brims with brightness;
a bumblebee has entered the room and bumps
against the ceiling. Everything is as it should be,
nothing will ever change, nobody will ever die.'

— VLADIMIR NABOKOV

PROËMIUM

De kloof liep in een volmaakt rechte lijn voor zover ik kon zien. Het was geen barst in de aardkorst die traag maar onvermijdelijk was gegroeid, om na duizenden jaren voorgoed te splijten. De wanden doken loodrecht de afgrond in, tot ze tientallen meters lager het wateroppervlak raakten. Zo leek het alsof een slijpschijf net achteloos een onmetelijke reep grond had uitgesneden. Die plek, met haar opgelegde geografie en onbegrepen stilte, overrompelde me meer dan om het even welke aanraking of woorden later zouden doen. Alsof het uitzicht een antwoord vormde op vragen die zich nog zouden stellen.

ONTMOETING I

Soms vergaten ze zelfs de oorlog, die uitzichtloze, bevroren dagen van hun jeugd. Snijdende honger en nachtelijk gebulder. Bedrieglijke burens, dat leek hem achteraf nog het diepst te raken. Hoe mensen elkaar, zonder aarzelen, zo kunnen krenken. Een enkele keer vond hij langs de landweg, net buiten het dorp, een zak aardappelen en sleurde die vol ongelooft mee naar huis. Een enkel goudklompje om bijna vijf jaar door te komen.

Achteraf haal ik dit wel in, dacht hij weleens bij het begin. Nadien bleek daar geen tijd meer voor. Snel studeren zodra de universiteit weer opende, daarna haastte hij zich om te gaan werken. Hij legde zich neer bij de stille dwang van zijn ouders, van dorpsgenoten. Amper twintig en een te jonge ernst omhulde hem.

In een flits kan een wereld vernield worden. Misschien geldt het omgekeerde ook: een blik, enkele woorden kunnen jarenlang wachten, een lawine aan verdriet verzachten. 's Ochtends in de bus naar zijn werk kruiste zij hem voor het eerst. De deuren

gingen zuchtend open. Ze stapte op en ging achterin zitten, aan de andere kant van het gangpad. De drang om naar haar te kijken overdonderde hem. Zijn rechterbeen beefde. Hoe hard hij er ook in kneep, hij kreeg het maar niet stil.

Ze stapte twee haltes voor hem af, hij keek haar na terwijl ze verdween in de massa van de hoofdstad. Op het kantoor van de nutsmaatschappij schoof hij aan zijn tekentafel. Een nieuwe dag vol heldere taken: elektrische kringen ontwerpen, kabeldoorsnedes berekenen en stroomschema's uittekenen.

Hij zette de tip van zijn vulpen op het kalkpapier, gehoorzaam volgde een flinterdunne lijn. Hij draaide zijn liniaal negentig graden, hield de punt van zijn pen klaar en op slag verscheen zij opnieuw: glanzende, bruine krullen, haar mooie, effen huid en fiere, rechte houding. Op zijn blad liep intussen een licht kronkelend lijntje. Haastig keek hij om zich heen. Met zijn scheermesje krabde hij de kromme van het papier en blies ingehouden de zwarte schilfers van het blad. Hij bestudeerde het schema opnieuw, liep de schakelingen en zekeringen af en stond zichzelf, enkele tellen maar, een glimlach toe.

Het was al donker toen hij het kantoorgebouw verliet. Hij stak de brede laan over en stapte op. Bij het thuiskomen begroette hij zijn ouders en schoof aan tafel. Hij praatte meer dan gewoonlijk, er ontglipte hem zelfs een grap. Al probeerde hij het te

onderdrukken, hij merkte dat ze anders naar hem keken.

Toen de bus de volgende ochtend haar halte bereikte, begon zijn been weer te schokken. Hij hield de leuning van de stoel voor hem vast, zijn handpalm klam om het metaal. Dan een diepe slok zuurstof, net voor hij van de oever dook. Hij wrong zijn lichaam naar voren om een glimp op te vangen. Een schoenzool tikte op de trede, de tijd leek te struikelen. Hoe heet ze? Hoe zou ze ruiken?

De derde dag knikte hij naar haar toen zij voorbij stapte. Voor het eerst zag zij hem. Zo ging het weken aan een stuk, voorzichtig naderde hij. Haar eerste glimlach deed zijn hoofd dagenlang tolleren. Niet veel later nam een ongekennde stoutmoedigheid in hem het over. Hij keek om en wachtte tot zij op haar vaste plek zat. Hij stapte op haar af, in een waas was hij al naast haar. Alles rond hem draaide, zijn benen leken weg te smelten. Zonder dat hij begreep hoe, kwamen de woorden uit zijn mond: 'Stoort het u als ik hier ga zitten?'

Zij woonde in het naburige dorp. Op een zaterdagmiddag gingen ze voor het eerst wandelen. Hij nam zijn hoed af, belde aan en boog lichtjes toen haar ouders de deur openden. Achter hen in de gang deed zij haar handschoenen aan en kwam naar buiten. Zodra ze op de stoep naast elkaar liepen,

keek hij behoedzaam opzij. De knopen van haar jas glommen, haar opgestoken haar deinde heen en weer. Zonder aarzelen begon ze te praten, hij hield zijn adem in en knikte iets heviger dan hij gewild zou hebben. Op de weg terug schoof zij haar arm even in de zijne.

Vanaf dan werd dit hun vaste afspraak. Enkele weken later stopten ze net voor ze haar straat in liepen. Hij pakte haar hand, trok haar omzichtig mee achter het muurtje op de hoek. Hij bracht zijn gezicht tot vlak bij het hare, sloot zijn ogen en voelde haar lippen meteen tegen de zijne duwen. Een oud lied weerklonk door de straten. Een tel lang hielden elektronen op met trillen, vergat het licht zijn schrikbarende snelheid.

Daarna begon de tijd te razen. Eerst hun huwelijk, een flits later was de achterbank van hun twee-pk gevuld met kinderen, mijn vader als oudste. Hun appartementje werd een herenhuis. Terwijl mijn grootvader steeds gejaagder van de ene werf naar de andere holde, bracht mijn grootmoeder hun kroost groot. Een enkele ademhaling en een decennium suisde voorbij. Nog een paar keer knipperen en ze lag levenloos op bed. Toch is dat het einde niet. De ontmoeting blijft nazinderen, in tientallen levens, in sporen die over alle continenten lopen. In een ogenblik kan een nieuwe wereld ontstaan. Een moment van durf, een vermoeden van liefde.

DE WAND

Mijn gezicht was scherp, mijn lijf schriel, ik had lange, bleke benen. Fijn haar dat al jaren twijfelde tussen bruin en blond. Van bovenaf bekeken spiraalde het vanuit mijn kruin. Als mijn moeder met me praatte, liet ze haar vinger meevoeren over die zachte sporen. Zij was de enige die het durfde. Van haar verdroeg ik toen alles.

Sinds mijn peutertijd keek ik op elke foto ernstig. Streng bruingroene ogen, kaken licht gespannen, dunne, dichtgeperste lippen. Al moedigden mijn ouders en grootouders me telkens aan te glimlachen, ik forceerde slechts een vage grimas. Op die manier acteren kon ik niet, ik zou het ook nooit leren.

Intussen had ik wel iets anders begrepen: hoe weinig anderen konden weten van wat ik werkelijk dacht. Aan de buitenwereld toonde ik alleen wat ik wilde. Ik bouwde wonderlijke kastelen, verzamelde verwoed stickers van voetballers en stripfiguren. Ik dolde en vocht met mijn broers. Daarachter kon ik zo goed als alles verhullen, voor mijn ouders,

mijn juf en klasgenoten. Ik wist wanneer ik hoorde te knikken, kort oogcontact te maken, beleefd te antwoorden.

Mijn oogranden vormden een scheidingsvlak. Met tegenzin had ik ze leren aanvaarden als mijn grens. Alles verder weg was niet van mij, daar begonnen de anderen. Drukdoende volwassenen die, als ik thuiskwam, vroegen hoe het op school was geweest zonder naar het antwoord te luisteren. Aan deze kant van de wand was een verdoken ruimte waar ik elk ogenblik naartoe kon. Vanaf mijn pupillen reikte het achterwaarts naar onbestemde plekken in mijn hoofd. Wat er ook zou gebeuren, die intieme plaats mocht ik niet delen.

Terwijl de juf zwierige letters tekende op het bord, keek ik naar mijn armen, liet mijn blik langzaam schuiven naar mijn handen. Mijn vingers bewogen en ik vroeg me af: ben ik dat? 's Avonds staarde ik na het tandenpoetsen minutenlang naar mijn gezicht in de spiegel. Dit lijf had ik niet gekozen. Een oneigenlijk, schriel omhulsel. Het luisterde min of meer naar wat ik vroeg, al zou ik het nooit helemaal vertrouwen. Ik, dat waren mijn gedachten, woorden die ik zuinig gebruikte, getallen met alsmaar meer nullen die toen al onophoudelijk raasden. Daarrond zat een schil van haar en huid, als een kooi. Ik vroeg me af of de andere kinderen dat ook voelden.

Zonder in te stemmen was ik op deze plek terechtgekomen. Toen die gedachten me voor het eerst overvielen, hoopte ik dat een volwassene me gerust zou stellen. Mijn moeder, die zou me begrijpen, of misschien mijn grootmoeder of juf. Na een tijd begreep ik dat daarop wachten geen zin had.

Op enkele maanden tijd veranderde er veel. De stemmen van mijn ouders verstomden als ik niet kon slapen en 's avonds laat de living binnenkwam. Het woord 'Griekenland' viel enkele dagen later een eerste keer. De weken daarna kwam ik het overal tegen, het plakte als kleefkruid aan mijn kleren. Zodra het uitgesproken was, leek het alsof de chemische samenstelling van de lucht voorgoed gewijzigd was. De kinderen op de speelplaats keken plots anders naar me. Ze wezen en mompelden, ik voelde een vreemde fierheid. Ik wist niet wat te doen en knikte dan maar als ik voorbijliep.

Aan het einde van dat schooljaar verongelukte de vader van een jongen uit mijn klas. Toen de juf 's ochtends voorzichtig het nieuws bracht, keken we allen naar zijn lege plek. De volgende dag was hij er opnieuw. Stilller dan anders, zonder de grappen waar hij soms zelfs de juf mee deed blozen.

Tijdens de speeltijd knikkerden alle jongens tezamen. Hij en ik hurkten naast elkaar op de ruwe klinkers. Ik durfde hem niets te vragen en pro-

beerde hem onopvallend mijn mooiste knikker te laten winnen. Een kolos was het, bijna een pingpongbal. Hij leek op een verre planeet, met sluiers van oudroze en elektrisch blauw die in elkaar vloeiden. Hier en daar schemerden donkere vlekjes door, alsof er onder de dampkring orkanen woeden.

De jongen boog zich voorover, kneep zijn ene oog toe en schoot zijn knikker weg, richting de mijne. Zijn witte, stugge haar was niet veranderd. Hij had dezelfde knokige knieën als enkele dagen geleden, zijn schenen stonden nog steeds vol met donkerblauwe plekken. Alleen zijn vader was weg. Voorgoed, dat wist ik wel, al sprak niemand het uit.

De zomer brak aan, het nieuwe land sloop steeds dichterbij. De weken voor het vertrek waren zenuwslopend. Mijn ouders taxeerden elk voorwerp in het huis en plakten er een etiket op: *mee* of *weg*. Vreemde, sterke mannen sleurden met dozen en meubels tot we in een lege huls achterbleven. De anderen konden niet wachten tot de dag van de vlucht, ik telde niet af.

‘We wachten hier al zo lang op.’

Ik hoorde mijn ouders het zeggen, ik begreep niet waarom. Weg van de school, waar ik op carnaval met andere cowboys in een hinderlaag van indianen liep. Ze pinden me vast op de speelplaats, tot

een juf begon te roepen. Ik kon ontsnappen, mijn knieën en handen geschaafd. Ik voelde de pijn niet, alleen opwinding. Nu, meer dan dertig jaar later, kan ik in een flits naar daar terugkeren: de troost van de klinkers die mijn vel schraapten, van jongens die op mijn rug en kuiten drukten.

Weg van de steenweg waar we woonden, met zijn geruststellend dubbel getik, duk-duk, telkens wanneer een auto over de naad tussen twee betonplaten reed. Na school keek ik urenlang door het grote raam naar buiten. Ik zat op de rand van de zetel, mijn voeten op de warme radiator, wachtend tot mijn vader thuiskwam. Terwijl de lucht van lichtblauw naar donkerpaars schoof, legden de natriumlampen een dun oranje deken over de straat.

Mijn broers waren net gaan slapen, ik speelde nog even in mijn kamer. Mijn moeder duwde de deur zachtjes open en knielde naast me. Terwijl ik een ridder stevig op zijn paard drukte, keek ik haar aan. Ze vroeg: 'Wat vind je ervan? Zie je het zitten, de verhuis?' Ik kon geen antwoord bedenken. Het was al beslist, vanaf nu zou alles anders zijn.

WIT LICHT

Bij de eerste stap die ik uit het vliegtuig zette, schudde het licht me meteen door elkaar. Het was gloeiend en helwit. Ik kneep mijn ogen toe en zocht de trapleuning. Op de tast schoof ik richting tarmac en de ronkende bus die wachtte.

De eerste dagen waagde ik me af en toe buiten. Ik stak de straat over en klauterde door de verwrongen hekken van de school naar de speelplaats. Daar voetbalde ik op mijn eentje met het verroeste klimrek als doel. Of ik ging naar de krantenkiosk op de hoek ijsjes halen. Ik sprak nog geen Grieks en wees bedeesd naar het geplastificeerde bord boven de ijskoffer. Omzichtig overhandigde ik een briefje van vijfduizend en stopte het wisselgeld in de portemonnee van mijn moeder. Mijn vingers leerden de nieuwe munten en briefjes kennen, hun reliëf en tekens.

De woeste hitte verpletterde me telkens. Binnen de kortste keren rende ik het huis in om te schuilen achter de dikke, ruw gepleisterde muren. Mijn handen gleden over de grove korrels en slorpten de koelte druppel voor druppel op.

Enkele jaren later ontstak de lerares scheikunde klompjes magnesium achter een scherm van plexiglas. Ik wendde mijn hoofd ogenblikkelijk af van de witte flits en op slag herinnerde ik me de begindagen in dit land. Met het hoofd naar beneden gericht, zo snel mogelijk overstappend van de schaduw van het ene gebouw naar die van het volgende, op de vlucht voor het wilde licht.

Elke afstand verdeelde ik in veilige stukken: tien, vijftien meter overbruggen om dan onder te duiken. Ik wreef in mijn ogen en zocht het volgende ijkpunt. Als een dier vlijde ik me tegen de stam van een van de citroenbomen die de stoep omzoomden. Even de scherpe, frisse geur laten doordringen en dan oversteken. Weer schuilen achter een muurtje, de los gestapelde stenen voelen steken in mijn rug. Elke keer het brullen van de zomer trotseren, weken aan een stuk. Tot mijn lichaam er stilaan aan wende, de gloed elke dag minder hevig werd. Tot de herfst, eindelijk, voorzichtig naderde.

In de eerste weken daar, verblind door het helle licht, daagde het opnieuw: het was zuiver toeval dat ik net hier was, dat ik uit dit lijf naar buiten keek. Evengoed zwierf ik nu op een willekeurige, andere plek rond, omhuld door een vreemd lichaam, en zouden volstrekt andere gedachten me overspoelen.

We vulden de dagen in het nieuwe huis met gezelschapsspelen. Tussen mijn beurten in bouwde ik